

Príspevek k poznání roupců *Leptogaster pubicornis* a *Leptogaster subtilis* (Diptera: Asilidae) v České republice

Pavel Marhoul¹, Libor Dvořák² & Jaroslav Bosák³

¹ Beleco, Slezská 125, CZ-130 00 Praha 3; e-mail: pavel.marhoul@beleco.cz

² Tři Sekery 21, CZ-353 01 Mariánské Lázně; e-mail: lib.dvorak@seznam.cz

³ Ecological Consulting a.s., Legionářská 8, CZ-779 00 Olomouc; e-mail: jaroslav.bosak@ecological.cz

MARHOUL P., DVOŘÁK L. & BOSÁK J. 2019: Příspěvek k poznání roupců *Leptogaster pubicornis* a *Leptogaster subtilis* (Diptera: Asilidae) v České republice (Contribution to the knowledge of robberflies *Leptogaster pubicornis* and *Leptogaster subtilis* (Diptera: Asilidae) in the Czech Republic). – Západočeské entomologické listy, 10: 40–43. Online: <http://www.entolisty.cz>, 5-5-2019.

Abstract. *Leptogaster pubicornis* Loew, 1847 and *Leptogaster subtilis* Loew, 1847, both known in the Czech Republic only from Moravia so far, are presented from Bohemia for the first time. Additional records are also given from Moravia. The distribution of both species and their habitat requirements in the Czech Republic are briefly discussed.

Key words: Diptera, Asilidae, first records, faunistics, Czech Republic

ÚVOD

Roupci jsou považováni za dobře prozkoumanou skupinu dvoukřídlých v rámci České republiky (BOSÁK 2009). Aktuální seznam eviduje výskyt 85 druhů (65 pro Čechy a 81 pro Moravu). Specifickou skupinou roupců jsou zástupci rodu *Leptogaster* Meigen, 1803, kteří se od ostatních našich roupců odlišují mimo jiné absencí bazální blanité části křídel (alula), chybějícími přísavnými váčky mezi drápky chodidel (pulvili) a velmi štíhlým tělem. V Evropě je udáván výskyt 13 druhů (GELLER-GRIMM 2019), v České republice byl doposud doložen výskyt čtyř druhů (BOSÁK 2009). Tento příspěvek přináší údaje o prvních nálezech dvou druhů rodu *Leptogaster* z území Čech, a současně uvádí nové moravské lokality pro oba druhy.

METODIKA

Základem práce jsou údaje z terénních průzkumů prováděných autory, případně dalšími kolegy (M. Barták, M. & Z. Halada, L. Mazánek a R. Vlk), doplněné o dříve publikované nálezy. Sběr materiálu byl prováděn běžnými sběratelskými metodami, především individuálním odchycem a smýkáním vegetace. Použitá nomenklatura vychází z práce BOSÁK (2009). Druhy jsou řazeny abecedně, seznam lokalit je řazen vzestupně podle čísla kvadrátů, do kterých spadají, v případě více lokalit v jednom kvadrátu jsou řaze-

ny abecedně (PRUNER & MÍKA 1996). V práci jsou použity zkratky: coll. – sbírka, det. – determinoval, leg. – sbíral, NP – národní park, NPP – národní přírodní památka, NPR – národní přírodní rezervace, PP – přírodní památka, PR – přírodní rezervace, bor. – severní, centr. – střední, mer. – jižní, occ. – západní, okr. – okres.

Obr. 1. *Leptogaster pubicornis*, samec, Káraný, 6.VII.2017. Foto: P. Marhoul.

Fig. 1. *Leptogaster pubicornis*, male, Káraný, 6.vii.2017. Photo: P. Marhoul.

Obr. 2. Lokalita PP Baba, Praha – biotop *Leptogaster pubicornis*. Foto: P. Marhoul.

Fig. 2. Locality Baba Nature Monument, Prague – habitat of *Leptogaster pubicornis*. Photo: P. Marhoul.

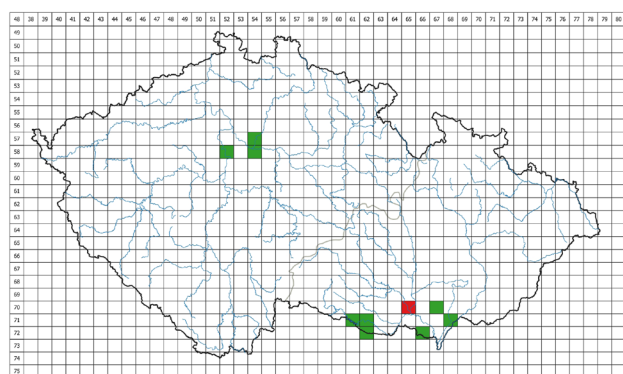
PŘEHLED NÁLEZŮ

Leptogaster pubicornis Loew, 1847 (Obr. 1–3)

Publikovaná data: Moravia mer.: Pasohlávky (7065), 5.VIII.1993, 1 ♂, J. Bosák leg., det. et coll. (BOSÁK 2005).

Materiál: Bohemia centr., Sojovice (5754), 50°12'49.835"N 14°45'50.029"E, 185 m n. m., 23.VII.2017, 1 ♂; Praha (5852), Bořislavka, 50°5'58.200"N 14°21'23.290"E, 320 m n. m., 4.VII.2018, 1 ♀; Praha (5852), PP Baba, 50°7'8.486"N

14°23'29.377"E, 225 m n. m., 20.VI.2017, 1 ♂, 23.VI.2017, 1 ♂, 1 ♀; Praha (5852), PP Bohnické údolí, 50°8'13.408"N 14°24'5.973"E, 250 m n. m., 23.VI.2017, 1 ♂, vše P. Marhoul leg., det. et coll.; Praha (5852), Troja, 50°07'15"N 14°23'53"E, 184 m n. m., 26.VIII.–1.IX.2015, 2 ♂♂, M. Barták leg., J. Bosák det. et coll.; Káraný (5854), 50°11'2.038"N 14°45'34.406"E, 180 m n. m., 6.VII.2017, 2 ♂♂; P. Marhoul leg., det. et coll. Moravia centr., Čelechovice na Hané (6468), 49°32'N, 17°08'E, 250 m n. m., 8.VII.2014, 1 ♂; Čelechovice na Hané (6468), NPP Kosířské lomy, Růžičkův lom, 49°31'41"N, 17°05'07"E, 275 m n. m., 23.VI.2018, 1 ♂, 3 ♀♀; Čelechovice na Hané (6468), Velký Kosíř, 49°32'N, 17°08'E, 250 m n. m., 7.VI.2016, 1 ♂; vše J. Bosák leg., det. et coll. Moravia mer., Čejč (7067), PP Špidlázky, Prostřední špidlák, 48°55'22.163"N 16°57'23.563"E, 220 m n. m., 21.VI.2018, 1 ♂; Havraníky (7161), Havranické vřesoviště, část Staré vinice, 48°48'20.973"N 15°59'25.112"E, 300 m n. m., 11.VI.2017, 1 ♀; Mašovice (7161), Mašovická střílnice, 48°50'43.879"N 15°58'41.737"E, 390 m n. m., 23.VI.2017, 1 ♂, vše P. Marhoul leg., det. et coll.; Havraníky (7162), 48°49'N, 16°00'E, 7.VI.2011, 320 m n. m., 29.VI.2011, 2 ♂♂, M. & Z. Halada leg., J. Bosák det. et coll.; Oblekovice (7162), PP Načeratický kopec, 48°50'2.189"N 16°5'52.470"E, 250 m n. m., 11.VI.2017, 1 ♀, 23.VI.2017, 2 ♂♂,

Obr. 3. Mapka rozšíření *Leptogaster pubicornis* v České republice: červený čtverec – publikovaný nálezy; zelené čtverce – nepublikované (nové) nálezy.

Fig. 3. Distribution map of *Leptogaster pubicornis* in the Czech Republic: red square – published record; green squares – unpublished (new) records.

Obr. 4. Lokalita Milíkov – biotop *Leptogaster subtilis*. Foto: M. Trégler.
 Fig. 4. Locality Milíkov – habitat of *Leptogaster subtilis*. Photo: M. Trégler.

3 ♀♀, 20.VII.2017, 1 ♂; vše P. Marhoul leg., det. et coll.; Hodonín (7168), PP Pánov, 48°53'9.841"N 17°8'10.091"E, 200 m n. m., 11.VI.2017, 2 ♀♀; Slup (7262), PP Ječmeniště, 48°44'45.615"N 16°8'54.569"E, 250 m n. m., 3.VII.2018, 1 ♂, vše P. Marhoul leg., det. et coll.; Mikulov (7266), pís-kovna Mušlov, 48°47'28.790"N 16°40'46.448"E, 200 m n. m., 2.VII.2018, 1 ♂, R. Vlk leg., P. Marhoul det. et coll.

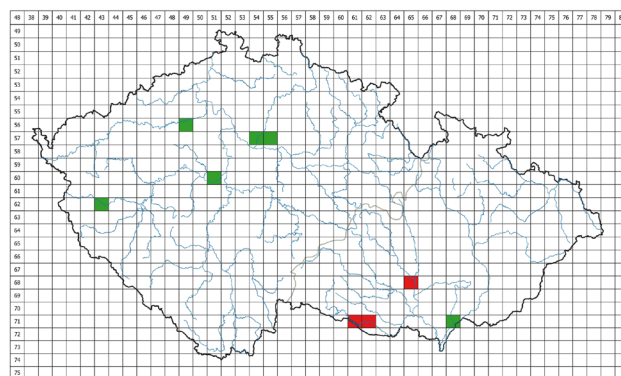
Západopalearktický druh známý z Německa, Francie, Švýcarska, Itálie, Slovenska, Maďarska, Bulharska, Řecka, evropské části Ruska, Kazachstánu, Kyrgyzstánu a Uzbekistánu (LEHR 1988, GELLER-GRIMM 2019) a Turecka (BOSÁK & HRADSKÝ 2001). V dalších zemích druh pravděpodobně uniká pozornosti. Na sledovaných lokalitách byl nacházen na xerothermních otevřených biotopech zejména přirozeného stepního charakteru. Nález z Prahy z lokality Bořislavka ale dokládá, že je schopen pronikat i na ruderalní stanoviště.

Nový druh pro Čechy.

Leptogaster subtilis Loew, 1847 (Obr. 4–5)

Publikovaná data: Moravia mer., Brno (6865), Kamenný vrch, 18.–23.VIII.1996, 1 ♂, žluté misky,

J. Farkač leg., J. Starý det., J. Bosák revid. et coll. (BOSÁK 2001); Bzenec-Přívov (7069), 28.VII.2004, 3 ♂♂, 10 ♀♀, J. Bosák leg., det. et coll.; NP Podyjí, Havranické vřesoviště (7161, 7162), 28.VI.1992, 24.VII.1992, T. Gregor leg., coll. Jihomoravské muzeum ve Znojmě; Havraníky (7161, 7162) a Liščí skála (7161), 2001, Havraníky (7161, 7162), 2002; Šobes (7161) a Vraní skála (7161), 2003; Hardegg

Obr. 5. Mapa rozšíření *Leptogaster subtilis* v České republice: červené čtverce – publikované nálezy; zelené čtverce – nepublikované (nové) nálezy.

Fig. 5. Distribution map of *Leptogaster subtilis* in the Czech Republic: red squares – published records; green squares – unpublished (new) records.

(7161), Liščí skála (7161) a Fládnitzská chata (7161), 2004, vše Malaiseho past, M. Barták & Š. Kubík leg. (BOSÁK et al. 2005); NP Podyjí: Podmolí (7161), Šobes – les, 29.VIII.2010, 1 ex., ruční sběr, J. Vávra leg., R. Stejskal det. et coll.; Konice (7162), Kraví hora – les, proředený porost, 8.VII.2010, 3 ex., vinná past, R. Stejskal leg., det. et coll. (STEJSKAL 2011).
 Materiál: Bohemia bor., Kadaň (5645), NPR Úhošť, 50°21'35"N 13°14'13"E, 520 m n. m., 15.IX.2006, 1 ♀, L. Mazánek leg., J. Bosák det. et coll.; Bohemia bor., Peruc (5649), PP V Hlubokém, 50°21'24.917"N 13°58'22.568"E, 330 m n. m., 7.VII.2016, 1 ♂, 1 ♀; Bohemia centr., Sojovice (5754), 50°12'49.835"N 14°45'50.029"E, 185 m n. m., 23.VII.2017, 5 ♀♀; Milovice (5755), bývalý vojenský prostor Milovice-Mladá, tankodrom Pozorovatelna, 50°15'26.408"N 14°53'34.471"E, 245 m n. m., 28.VII.2016, 2 ♀♀, 1.IX.2016, 1 ♀; Praha (6051), PR Radotínské údolí, 49°59'56.515"N 14°19'3.332"E, 260 m n. m., 9.VII.2018, 1 ♂, vše P. Marhoul leg., det. et coll.; Bohemia occ., Milíkov (6243), skalní step a lesostep severně obce, 49°45'2.545"N 12°56'19.040"E, 400 m n. m., 4.VII.2017, 1 ♂, L. Dvořák leg., det. et coll.; Moravia mer., Hodonín (7168), PP Pánov, 48°53'9.841"N 17°8'10.091"E, 200 m n. m., 25.VIII.2017, 1 ♂, P. Marhoul leg., det. et coll.
 Západopalearktický druh známý ze Španělska, Francie, Belgie, Nizozemí, Německa, Švýcarska, Itálie, Rakouska, Slovenska a Bulharska (GELLER-GRIMM 2019), udáván je také z Tádžikistánu (LEHR 1988). Na sledovaných lokalitách byl nacházen v bohatě strukturovaném podrostu teplých, především dubových a borových lesů. Na západočeské lokalitě byl nalezen na zarůstající skalní stepi na jihozápadně orientované stráni údolí řeky Mže.

Nový druh pro Čechy.

PODĚKOVÁNÍ

Rádi bychom poděkovali M. Bartákovi (Praha), M. a Z. Haladovým (České Budějovice), L. Mazánkovi (Olomouc) a R. Vlkovi (Drnholec) za poskytnutý materiál a M. Tréglerovi (Mariánské Lázně) za fotografii lokality Milíkov. Za podnětné komentáře k rukopisu děkujeme A. Čelechovskému a J. Roháč-

kovi. Část materiálu byla získána v rámci řešení projektu podpořeného grantem Magistrátu hlavního města Prahy č. DOT/54/12/011989/2017 a při řešení projektu Military LIFE for Nature (LIFE15 NAT/CZ/001028).

LITERATURA

- BOSÁK J. 2001: Faunistic records – Asilidae. P. 188. In: CHVÁLA M. (ed.): Dipterologica Bohemoslovaca 10. – Acta Universitatis Carolinae, Biologica, 45: 1–198.
- BOSÁK J. 2005: New record – Asilidae. – Zprávy Vlastivědného muzea v Olomouci, 283: 91.
- BOSÁK J. 2009: Asilidae Leach in Samouelle, 1819. In: JEDLIČKA L., KÚDELA M. & STLOUKALOVÁ V. (eds): Checklist of Diptera of the Czech Republic and Slovakia. Electronic version 2. Online: <http://www.edvis.sk/diptera2009/> (navštíveno 25.11.2018).
- BOSÁK J., GREGOR T., BARTÁK M. & KUBÍK Š. 2005: Asilidae. Pp. 144–150. In: BARTÁK M. & KUBÍK Š. (eds): Diptera of Podyjí National Park and its environs. – Česká zemědělská univerzita v Praze, 432 pp.
- BOSÁK J. & HRADSKÝ M. 2001: Some remarks on the distribution of Robber flies (Diptera: Asilidae) in Turkey. – Journal of the Entomological Research Society, 3(3): 1–28.
- GELLER-GRIMM F. 2019: Fauna Europaea: Asilidae. In: BEUK P. & PAPE T. (eds): Fauna Europaea: Diptera, Brachycera. – Fauna Europaea version 2017.06. Online: <http://www.faunaeur.org> (navštíveno 22.2.2019).
- LEHR P. A. 1988: Family Asilidae. Pp. 197–326. In: Soós A. & PAPP L. (eds): Catalogue of Palaearctic Diptera, Vol. 5, Athericidae – Asilidae. – Akadémiai Kiadó, Budapest, 446 pp.
- PRUNER L. & MÍKA P. 1996: Seznam obcí a jejich částí v České republice s čísly mapových polí pro síťové mapování fauny (List of settlements in the Czech Republic with associated map field codes for faunistic grid mapping system). – Klapalekiana, 32 (Suppl.): 1–115.
- STEJSKAL R. 2011: Příspěvek k poznání roupců (Diptera: Asilidae) národních parků Podyjí a Thayatal a několika lokalit Znojemska (Contribution to the knowledge of robber flies (Diptera: Asilidae) of the Podyjí/Thayatal National parks and some other localities of Znojmo region). – Thayensia, 8: 101–108.

Obdrženo do redakce: 8.3.2019

Přijato po recenzích: 7.4.2019